

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Mircea cel Mare No. 33

Abonamentul 10 lei pe an

O vorbă cu abonații

La 19. Decembrie, anul expirat 1901, s'a împlinit 10 ani de existență a acestui ziar.

In total au apărut 381 numere, sau câte 38 numere pe an în loc de 52 câte ar fi trebuit să apară, pe fie-care an; așa dară o lipsă de aproape 14 numere pe an, ceca ce nu e mult, pentru un ziar de provincie, ori care și ori unde ar fi.

In timpul din urmă, anul acesta mai cu seamă, întreruperile au fost mai lungi. Unele din cause le-am spus în diferite rânduri. E timpul să spunem fie-cărui abonat în parte, ca să știe de rostul întreruperilor.

Maî nu există abonat în județ, care să nu ne fie dator plata ziarului pe 4, 3, 2 și 1 an cel puțin (orașenii). Toată lumea știe că ziarul «Constanța» n'a făcut, de la început, și nu face, nici un mercii: de anunțuri, reclame etc.; ca n'a avut și n'are nici un anunț oficial, de la Primărie, Județ sau Tribunal, fie-care din aceste autorități având ziarele lor oficiale; iar că, vre-un club, comitet, sau societate pentru ajutorarea unor asemenea întreprinder nu există în Constanța; în fine că funcționarii administrativi nu i-a făcut nici o singură dată, nici un singur abonament.— Astfel stând lucrurile: toată cheituaia ziarului, înseși scrierea întregului ziar, fiind lăsată unei singure persoane, e explicabil ca aparițiunea să sufere asemenea întreruperi.

Cu toate aceste întreruperi și întârzieri și reaparițiune, totuși această modestă foaie a dus la bun sfârșit câteva campanii grele, având unele succese frumoase, singura satisfacție la care a

aspirat de la început.

Aducăși bine aminte abonații vechi, sub ce auspicii rele s'a înființat acest ziar! Le reamintim aci numai pe cele de la început, rezervându-ne satisfacția de a enumera altă dată succesele avute în diferite timpuri.

Fostul prefect în 1891, d-l General Dunca, dedea simțului public două lovituri mortale, în timpul scurtei sale administrații: destituind, la comuna Constanța, o Comisie interimară compusă din tot ce orașul avea mai solid în acel timp, din d-nu M. Koiciu, reposesat Ion Macri, Ghebrail Frenkian, și alții — 2 zile înainte de a treia alegere comună, de la 22 Decembrie acel an, și înlocuindu-o cu d-l Belcic, Papaianopolu și alții, din care a alcătuit apoi administrația comunală, bravând în modul cel mai brusc, de trei ori, voința exprimată a alegătorilor, cari aleseseră lista de opoziție în cap cu d-l Koiciu.

A ordonat apoi stergerea de pe listele electorale a tuturor Românilor ardeleni din județ, până când o deputație compusă din majoritatea consilierilor județeni, ardeleni, s'a dus la București de a mijlocit înlocuirea prefectului.

Tot Generalul Dunca, cu prietenii și prietenii de aceleași principii cu contestatorii alegerii de la 13 Octombrie, a mijlocit stergerea funcționarilor de pe listele electorale Constanțene.

Locuitorii Dobrogei pot gândi că mai pot surveni asemenea zile de strâmtorare, în alte privințe negreșit; n'ar trebui să neglije aparițiunea acestei foi, care a făcut servicii însemnate dreptelor cause ale orașului, provinciei și locuitorilor ei. De aceea îi rugăm, ne adresăm fie-căruia în parte, să ne trimită banii ce ne datoresc spre a putea continua foaia. N'avem mijloace de a-i

vizita prin sate. Avem tot abonați inteligenți, cei mai bogași din județ. O simplă amintire ce le-o facem aci, credem a fi destul, spre a se îndemna fie-care pe sine să continue cu sprijinul acestei foi, streajă neadormită a intereselor generale.

REDACTIA.

Demisia D-lui Terușanu

Primarul orașului Constanța

Asupra știrii publicată de unele ziare din București și versiunii ce circula în oraș, că primarul Constanței, d-l inginer P. Terușanu și-ar fi dat demisia, aflăm din sorginte pozitivă următoarele:

Este adevărat că d-l Terușanu, și-a înaintat de mult demisia d-lui ministru de interne, care i-a respins-o, dar d-sa persistă într'ênsa.

Pricina aparentă este o neînțelegere cu ministerul de finance, asupra diurnei de 500 lei votată de consiliul comunal și aprobată de minister, ca spese de dislocație și indemnitate de locuință, pe care d-l primar n'ar putea-o încasa fără a pierde pensia d-sale de 550 lei, pe care o are de la Stat. Din această cauză d-sa nici n'a încasat de la primărie nici un ban, de la 15 Noembrie și până acum, ci a rugat pe D-l ministru de interne să se dea saracilor din Constanța, diurna ce i se cuvine.

Această neînțelegere s'ar putea aplană însă, cu bunavoință, fie că s'ar vota de consiliu o remunerație corespunzătoare, până la 8 sau 900 lei, cum a avut-o fostul primar d-l Schina, lueru ce nu ne în-

doim că l'ar face consilierii comunali; dar d-l primar nu vrea cu nici un chip, pe motivul că prea s'ar îngreui bugetul comunel, în detrimentul funcționarilor comunali, așa de reu plătiți pentru portul Constanței, unde viața e așa de scumpă. Acest motiv pare mai mult un pretext; altele trebuie să fie cauzele reale ale demisiei.

D-l Terușanu s'a îmbolnăvit și e complectamente decepționat de cele ce a experimentat în cestia orașului Constanța.

Vom avea destule ocazii să revenim asupra motivelor multiple, cari amărăsc viața orî cărui om de bine din afacerile administrative ale Constanței.

D-l Terușanu,—om care ocupă de deci de ani cel mai înalt grad în ierarhia inginericească a țerei, fost Președinte al Consiliului tehnic superior din Ministerul Lucrărilor Publice, până a venit în Constanța,—fiind o fire impresionabilă, trăită în alte sfere de cât aceea a politicianismului ordinar și mistificant, nu o poate duce în noua atmosferă în care a fost atât de solicitat să intre, și se va duce, lăsând rolul la care a fost chemat acolo ce au trăit și trăese numai din espediente — fără nici un scop, fără nici un ideal, de cât acela al câștigului personal.

Guvernul actual, ca și cele trecute, obiectivele a nu da absolut nici o importanță acestui oraș, va găsi printre politicianii de meserie, din țară sau locali, un nou administrator acestei comuni, care să dea locuitorilor *vorbe*, în loc de apă, canalizare, iluminat, sprijiniri, de maluri, pavage, bulevarde, clădiri publice, asanări și înfrumusețeri, lucrări care par a fi fost promise d-lui Terușanu, când s'a notărat să-și lase odihna și să accepte demnitatea de Părinte al metropolei Dobrogei și prim oraș marin al țerei. — Părerea d-lui Terușanu este că *fără o subvenție, pe câți-va ani, de 2—3 sute mii de lei, din partea Statului, cum o face guvernul pentru o sumă de orașe ale țerei, nimenea nu va putea întreprinde aci nici una din aceste lucrări; veniturile orașului nopermițând aceasta.*

Informatorul nostru a avut des-

tule ori ocaziunea să se convinge ca d-l Terușanu a muncit neîntre-rup de când a venit, aprofundând toate cestile de edilitate, dintre cari menționăm proiectul pentru aducerea apei, despre care d-sa a căpătat convingerea că e esagerat în cheltueli, și că, făcându-se studiul la o localitate mai apropiată de cât Caragea-Dirmen, cheltuelile ar putea fi considerabil reduse.

Această părere a fost și a noastră; vom reveni asupra ei.

Cu toate aceste silințe, ale d-lui Terușanu, pentru binele comunel, se pare că d-sa n'a putut obține încă nici încredințarea că va putea face Constanței măcar această îmbunătățire; aceasta din lipsă de fonduri la casa județiană și comunala, care, o știm bine, pusese la dispoziția fostului primar, d-l Polizu-Mieșunești, fondul de un milion, împrumut aprobat. D-l Polizu intrase chiar în tratative cu o casă germană, spre acest finit.

Facem toate rezervele noastre asupra acestei ultime cestii: dacă va fi așa, faptul nu-l putem atribui de cât unei cabale la centru, pe care o vom infiera cum trebuie, începând chiar cu numărul viitor.

Plecarea d-lui Terușanu ni se pare o pierdere irreparabilă pentru orașul Constanța.

Atât deocamdată.

DREPTURI POLITICE

Diminea trecută s'au ținut în Tulcea și Constanța, două întruniri publice în scop de a se cere guvernului abolirea legilor excepționale după care se administrea Dobrogea și intrarea locuitorilor ei în dreptul-cămun. În ambele adunări s'au ales câte un comitet, care să ducă guvernului un memoriu cuprindând dezideratele adunărilor în această privință.

Trebuie să mărturisim că în Constanța părerile sunt împărțite chiar între Români, unii fiind pentru acordarea drepturilor și alții contra, pe motiv că populațiunea indigenă nu este încă destul de asimilată.

Va trebui dar ca comitetul ales să muncească mult până va face

convingerea tuturor despre necesitatea deplină de incorporări la Patri-mună. — Cel ce nu vor să știe de drepturile politice sunt mai cu seamă funcționaril, cari se tem de stabilitatea lor, și în mică parte unii din românii mai șovinisti, cari se tem de naționalitatea și aspirațiile viitorilor reprezentanți ai Dobrogei.

În ce ne privește, părerea noastră este cunoscută de mult din o sumă însemnată de articole ce am publicat, cerând unificarea provinciei la patria comună, ca să putem vorbi în sfatul țerei despre păsurile locuitorilor acestei provincii, și multe îmbunătățiri locale, cărora diferitele guverne nu le-a dat absolut nici o atențiune. Toate ostenele însă, ca și multe alte deziderate ale delegațiilor consiliilor județiene din ambele districte, precum și alte multe memorii particulare sau rezoluțiuni ale altor întruniri publice, ținute aici și în capitala județului vecin, au rămas fără nici un efect.

Cestia Dobrogei, după cum ne-am silit a demonstra și altă dată, prin coloanele acestui ziar, stă mai presus de doleanțele Dobrogenilor, mai presus de cât capetele ineseși ale miniștrilor, după cum am putut conchide în urma interpelării de acum 4 ani a deputatului Ciaur-Aslan, și dar va fi de prisos ori-ce stăruință, până când această cestie nu va fi *coaptă* în sferi mai înalte decât acele pe cari Dobrogenii le pot atinge.

Vom supravețui și acest eveniment și vom vedea că așa va fi. Ori-ce interpelare s'ar adresa guvernului, în Cameră sau Senat, va rămânea fără răspuns deslușit, după cum a rămas interpelarea d-lui Aslan, cu toate că au luat parte la discuție doi domni miniștrii, d-nii P. S. Aurelian și V. Lascăr și toți parlamentarii distinși ai grupurilor politice din Camera de pe atunci: D-nii N. Fleva, Poinar Bordea, Tache Ionescu, Nădejde din partea socialiștilor, etc.

Nu s'a ajuns la nici un rezultat, fiindcă nimenea nu știe ce soluție se va da acestei cestii. — Poate să se fi schimbat împrejurările de atunci; Vom vedea.

ZIUA DE 24 IANUARIE

Serbarea Unirei Principatelor a fost serbată ca și anul trecut la Clubul Tinerimii din Constanța. D-l Virgiliu Andronescu profesor gimnazial și director al liceului particular de băieți din Constanța, a ținut o prea frumoasă și importantă cuvîntare asupra însemnătății zilei, espunînd cu verva d-sale respicată, fazele prin care a trecut Unirea Principatelor Moldovei și Munteniei într'un singur stat: *România* de astăzi, Regat, sub sceptrul M. Sale Regelui Carol I.

Câteși trele salele erau înțesate de lume, doamne și domni, printre cari prefectul județului și primarul orașului Constanța.

Corul liceului d-lui Andronescu sub conducerea d-lui profesor I. Titorian a cântat câte-va cântece foarte aplaudate de public. Adunarea s'a împrăsciat pe la orele 11 seara, petrecînd o seară cât se poate de mulțumitoare, ca ori cînd d-l Andronescu ține câte-o conferință.

Toate laudele noastre Comitetului clubului care face să se întreprindă aceste conferințe. Ne-am permite însă o observație d-lui Președinte al clubului: să facă bine să aleagă alte seri de cât acele de conferințe, cînd are să trateze în mod deosebit pe cine-va, fie aceasta cu sau afară din banii clubului, nefiind acolo locul potrivit a se face selecțiunea, prin șoapte sau alte semne cătră cei invitați; aceasta fiind neconvincios.

Iar dacă tratările se fac cu banii instituției, ar fi fost locul să fi tratați în prima linie elevii, iar nu să fie trimiși aiurea spre recreațiune, cum de astă dată elevii au fost duși la Cafetăria Postelnicu.

Informațiuni

Sucesiunea la Primăria Constanței este deschisă. Unii, mai pătrunzători într'ale politicianismului pretind a fi prorocit, mai dinainte de venirea d-lui Terușanu, că primar va fi D-l Christea Georgescu, actualul ajutor, și că numirea d-lui inginer Terușanu n'a fost de la început, de cât o înscenare

a acelora ce au voit, dar n'au putut, face pe d-l Georgescu director la Banca de Scont din Constanța. Această părere a luat consistență mai cu seamă de cînd Consiliul Comunal actual, în prima sa ședință, a ureat leafa primarului la 800 lei, iar pe a ajutorului la 400 lei; iar acum, față de complectă decepționare a d-lui Terușanu asupra lucrurilor din Constanța, prorocia e aproape realizată.

Poteca pe care se sue d-l Georgescu, în vârful piramidei sociale din Constanța, e cam tenebroasă; nu seim de va nimeri la timp firul reconductor, ca să nu se prăbușească de la înălțime. Pîscuțiile înalte nu le poți atinge numai dintr'o simplă repezeală, cu un singur cântec, cum se dice. Va înțelege d-l Georgescu această admoniție amicală?

D-l Pandele Terușanu, primarul Constanței, mai stă la primărie numai pentru alcătuirea bugetului, acum în discuția consiliului, după care se va retrage în București. E curios lucru la această comună. Din întreg venitul bugetar de vr. -o 800,000 lei al anului curent, alcătuit de fostul primar cu consilierii sei aleși la Martie 1900, abia a fost prevădut la capitolul lucrărilor publice și de edilitate vre-o 30,000 lei; tot restul cheltuelilor se duce în lefuri și altele, ce nu aduce nici un folos comunei. Așa dar întreg aparatul tehnic și administrativ sunt la comună pentru a face orașului îmbunătățiri de 30,000 lei!

Primarul actual a creat noi venituri, reluînd între altele tacele, foarte drepte, pe vizitatori și urcînd jugăritul la 10 bani de vită, redus de foștii consilieri pentru un motiv din cele mai neghioabe din câte am vîdut, că adică din această pricină—de 5 bani de vită—s'ar opri căruțele cu produse la Murfatlar, în loc să vie la Constanța, 21 de kilometri mai departe.

În numărul viitor vom face o dare de seamă mai largă asupra noului proiect de buget, ca cei interesați să aibă timpul a'și face întîmpinările la timp, cînd vor ve-

dea ceva nepotrivit în alcătuirea bugetului viitor.

Apropos de tîrgul de cereale de la Murfatlar. Consiliul județian a votat în ședința de la 29 Noembrie desființarea lui, dar ministrul de interne n'a aprobat votul consiliului și oborul a rămas să funcționeze ca și până aci. Noi am combătut aci, anticipativ, votul consiliului județian, pe aceleași motive, pe care directorul acestui ziar, le-a invocat într'o ședință a consiliului comunei Constanța, cînd a fost intervenire pentru desființarea acelui obor și pentru care și ministrul de interne a casat votul consiliului județian. — N'am fi revenit asupra acestei chestiuni, dar știeam pe d-l Secretar general al Ministerului de interne de idee contrară, adică îndemnînd la desființarea acelui obor; cum de s'a decis almintrenea la minister? O simplă curiositate.

Anunțăm cetitorilor noștri că *Stecua Constanței* — cometa care amenința să terrifice toate viețile de pe pămînt — a dispărut de pe orizont.

Fricoșii să nu mai aibă dar nici o temere de teribila *stea*, nici de vre-o coadă sau schiopăturile ei sub cerul Constanței. Póte la vre-un nou Crăciun??

Nicu Cealicu, și cu cumnatul său D. Bălănescu, condamnați de tribunalul Brăila la închisoare și despăgubiri cătră C. Predescu, administratorul spitalului Constanța, au fost achitați de Curtea de Apel din Galați și de una și de alta.

Serviciul Silvic al Dobrogei va întreprinde primăvara aceasta între altele, plantația dunelor marine dintre Tăbăcăriile Constanței și Mamaia.

În numărul viitor vom da notițe mai multe asupra plantațiilor de întreprins în Dobrogea în compania ce s'a deschis deja, și despre care am vorbit într'un număr trecut al ziarului.

Febra aftoasă a vitelor a început aproape de tot în județ. Măsurile carantinare sunt aproape de desființat de prin toate comunele.

luna nefind grea, nici boala n'ia fost așa de periculoasă, dar a fost mult vătămătoare, de carece a împedecat pe multă lume să facă arătări suficiente pentru arătările de primăvară.

Duminică 27 cor., orele 3 p. m. se va da o searbăre școlară din inițiativa elevilor gimnaziului, în Sala Elpis, în scopul strângerei unui fond pentru ridicarea unui monument sepulcral marșului domn al Românilor, Eroul *Mihailu Witkecul*, care a întrerupt ideea politică al întregii suflări românești din ziua de astăzi, umind toate provinciile românești sub sceptrul său.

Onoare profesorilor de cultivă în tinerețea școlară firmele sentimente ale patriotismului.

Studentul din București d-l Petrovan va face apologia marșului eroul.

Programa searbărei este cât se poate de variată, compusă din cântec de cor, recitări, muzică vocală și instrumentală de orchestră și flaut, executate de elevii gimnaziului și institutului *Mihailu Witkecul*. — Nu ne îndoiim că vor asista toți părinții copiilor și atâta admirații ai progresului nepeste al elevilor.

D-l Prim-ministru a depus pe biroul Senatului proiectele de lege: pentru legitimarea unui tabel adițional primitiv la patente; pentru amânarea necesamentului; pentru reducerea funciei la imobilele urbane meindinente și pentru neînființarea taxei (țigă) pe hectar, în loc de grad, cum a fost până acum, după legea d-lui Camp.

Anunțăm cu cea mai mare plăcere pe vecii abonați ai zărilor, că amicul nostru, d-l Gh. Tănăsescu, institutor din Constanța, a dat cu cel mai strălucit succes al 4-lea examen la facultate. Nu-i mai rămâne de cât țesa spre a-și lua licența în drept; aceasta peste câteva săptămâni.

Ziarele *Apărarea Națională* și *Derul Românului*, inspirat, și câte odată pe jumătate redactat de funcționarii prefecturii locale, nu pierd nici o ocazie, spre a se ocupa de înlocuirea d-lui Quintescu la pre-

fectura Constanța, comentând în sens afirmativ și augmentând cu ce știre se publică în această privință de gazetele politice interesate. Lăsând la o parte pe confrații (Chirovan, am vrea să știm, ce voiesce amabilul organ al clubului tinereții locale, *Apărarea Națională*? Voiesce care un nou meșit la afacerile județului? Sunt care patronii locali ai stimatei ziar vreo sfinghirie în aceste afaceri? Am vrea să știm, spre a ne răzui odată confrații cu ziarul bucurăstean, cel mai răspândit în Dobrogea. Încă odată repetăm cererea de altădată: domni o explicație frăție.

Allui, și dăm știrea sub toată rezerva, că funcționarii alegătorilor s'au din nou contestat, spre strângerea lor de pe listele electorale. Mărturisim sincer că nu ne arsurim de loc contestarea lor, vădind uzul și abuzul ce au făcut dintreșii capii autorităților și chiar unii din candidați, care au încercat aceste liste cu toți odăinșii birourilor, sub cuvânt că ar fi slujbași. Aducă și aminte onășenii Constanței de alegerea de la 5 Martie anul 1900 și balotajul ce i-a urmat, când prefectul de pe atunci, Căminău, împreună cu președintele comisiei interimare, d-l I. Bănescu, au făcut uzul cel mai detestabil din prezența și votul acelor slujbași, neșind să impune comunel cel mai rău consiliu și cea mai păcătoasă administrație comunală, din câte au fost până aci.

Dar scandalurile și destrăbălarea de pe străde și de pe la birouri?

Noi, când am stăruit și obținut dreptul de alegător și pentru funcționarii, am înțeles pe funcționarii cu titlu, iar nu pe toți măturătorii Primăriei, pe toți hamalii din port și macajii drumului de fier, de care sunt pline acum listele electorale. De aceea nu ne vom împotrivi de loc la strângerea din liste a acelor care nu intră în condițiile legilor în vigoare.

Reposata Șteu a Constanței a făcut câte va denunța formal și precise de abuzuri comise. Vrem

să știm ce s'a ales de noștii acelor demunțări și vom căuta să dăm seama de rezultatele cercetărilor ce vom face la parchet și instrucție, care se știe că au luat act de acele demunțări.

Asesinarea ministrului de Instrucție bulgar

O telegramă din Sofia, anunță că la 24 curent, după amiază, ministrul instrucției publice Canceff a fost ucis în cabinetul său de către fostul profesor Karandjuloff care a tras asupra lui două glonțe de revolver lovindu-l drept în inimă.

După aceea Karandjuloff s'a sinucis trăgându-și un glonț în cap. Ambule morți au fost instaurate.

Caiva acestei drame se crede că ar fi refuzul ministrului Canceff de a numi pe Karandjuloff ca profesor.

Andheta făcută confirmă că asasinul era pe jumătate nebun și că fusese licențiat fiind-că suferea de mania persecuției.

Acest fapt a produs o vie senzație și toți compătinesc penitențialul ministru.

Canceff era de 40 de ani. El își făcuse studiile la München și la Stuttgart. Era ministru numai de câteva săptămâni iar mai înainte fusese vice-președinte al Camerei.

El a fost profesor la Salonic și inspector școlar. Ambii sunt mecedoneni.

Publicăm aci, și vom urma și în viitor, a dia prețul cu care se vând la oborul Constanței produsele în fiecare Sâmbătă, după buletinul Camerei de Comerț din Constanța.

Eată acele prețuri pe hectolitr pentru diferitele specii vândute la oborul.

Grâu amănt lei	970 — 1040	hect.
Orz	500 — 570	"
Porumb	620 — 750	"
Năoi	520 —	"

Municipalul Moldovei Iosif Nănescu a început din viața Sâmbătă, la orele 9 dimineața.